

Jak psát návrh projektu: co nesmí chybět + příklad a jeho komentář

Váš návrh projektu (předběžný projekt) musí, podle zadání, obsahovat:

1. výzkumnou otázku,
2. stručný kontext (tj. co se o problému ví),
3. metodu zodpovězení výzkumné otázky,
4. vymezení populace,
5. přehled základní literatury (alespoň 5 titulů ve formátu podle požadavků katedry sociologie).

Text musí obsahovat hlavičku s Vaším jménem a vaše UČO.

Obecně jak psát projekt – jako nepovinné upřesnění k zadání:

Dobrý projekt by měl odpovědět na tři otázky:

- Co chci zjistit?
- Jak to chci zjistit?
- Proč je zajímavé to zjistit?

Základní osnova propracovaného projektu může vypadat následovně, (věci, které by měly být také ve vašem „návrhu projektu“ jsou podtrženy):

1. titulní list (u návrhu projektu stačí hlavička),
2. abstrakt
3. úvod, který obsahuje téma práce, kontext, účel a cíle práce
4. výzkumnou otázku (výzkumné otázky) vašeho projektu
5. konceptualizaci, teorii, hypotézy (v návrhu projektu může být stručně pojednáno)
6. metody a strategie, tj. jaký bude vzorek, jaké budou nástroje vytváření dat, jak budou data analyzována (v návrhu projektu uvedete, pokud víte nebo alespoň uvedete možnosti, které zvažujete)
7. Význam vašeho projektu (v návrhu projektu stačí, když jej zmíníte v kontextu)
8. Literatura

Struktura Vašeho projektu nemusí nutně kopírovat tuto osnovu, ale obvykle výzkumná otázka a kontext, jako úvod, bývají někde na začátku.

Příklad návrhu projektu kvalitativního výzkumu:

(Dá se z něj čerpat i příklad projektu teoretické práce nebo přehledové práce, která je nutně jeho součástí. Na druhou stranu celý projekt má v hlavních bodech stejnou strukturu jako projekt výzkumu kvantitativního.)

Povšimněte si, že v návrhu projektu předchází kontext formulování cíle a výzkumné otázky, to je do značné míry libovolné, možná je lepší jít přímo k věci a začít otázkou (je to přehlednější), ale to už je na vás.

Kontext. Začíná zmínkou o důležitosti tématu, která má víceméně literární charakter a důležitost, druhý odstavec zmiňuje dva základní diskurzy, ve kterých je téma traktováno a uzavírá upozorněním na téma, které je v nich ryze sociologické. Jako kontext výzkumu, o kterém zatím moc nevíte, to stačí.

V případě, že budete psát návrh projektu teoretické (přehledové) práce, tak asi kontextem bude literatura a sociologická teorie, stejně jako v případě tématu, které je jasně sociologické a jednoznačně se k němu vztahuje nějaká sociologická teorie.

Povšimněte si, že druhá a třetí věta druhého odstavce neříkají skoro nic a není důvod proč je nevyškrtnout (dodatečně přeškrtnáno).

Cíl práce a výzkumná otázka. Cílem práce je vytvořit teorii, tak jako cílem survey je testovat hypotézy (otázky) o vztahu mezi vašimi koncepty a cílem přehledové práce poskytnout přehled.

Cíl práce s výzkumnou otázkou může být klidně také na začátku, pak by „První část práce“ a „Upřesnění k první části práce“ bylo lepší dát do společného oddílu nazvaného třeba „teoretický přehled“ nebo „sociologická teorie“. V případě, že by šlo o návrh projektu na přehledovou práci na dané téma, tak by tento oddíl tvořil těžiště projektu a neškodilo by trochu jej rozpracovat: jednou až dvěma větami ke každému bodu (teoretické oblasti) a být konkrétnější.

Praktický přínos práce. Dnes stále častěji kladená otázka. Pro případ vašeho návrhu projektu bakalářské práce stačí zmínit jako součást kontextu, ale klidně může být i zvlášť, jen opět pozor: neslibovat nic, co je na první pohled nesplnitelné.

Téma: Vztah horizontální vnitřní mobility osob a sociální exkluze v ČR

1 Kontext:

Stále více oblastí lidské činnosti je stále těsněji, přímo nebo nepřímo závislých na rychlosti toků – informací, zboží, lidí. Vysoká horizontální mobilita se tak na sklonku modernity stále více prosazuje jako funkční ale i kulturní imperativ. Život ve společnosti na výkon orientované hypermobility s sebou přináší stále rychlejší, delší a častější cestování jako součást každodenní zkušenosti většiny z nás. Jenže, jako v každém dobrém závodě, i zde jsou poražení.

Přibližně od počátku 90. let minulého století se jedním z frekventovaných témat teorie a výzkumu sociální exkluze stává vztah sociální deprivace k dopravě. ~~Spolu s tím, jak význam dopravy v dalších letech nadále roste, neustává ani zájem o toto téma. Výzkumníci nejen západního světa zjišťují, že ve vztahu dopravy, vyloučení z dopravy a sociálního vyloučení lze nalézt rozličné, ne vždy jednoduché spojitosti.~~ Na jednu stranu je zkoumán vztah dopravy a přístupu ke zdrojům uspokojení potřeb (zaměstnání, služeb a zboží), na stranu druhou jsou na úrovni obecnějších úvah tematizovány spojitosti mezi omezeným přístupem některých lidí k mobilitě a jinými nežádoucími efekty hypermobilní společnosti založené na individuální automobilové dopravě (otázka sociálně, ekonomicky a ekologicky trvale udržitelného rozvoje). Ryze sociologickým tématem, který některé spíše geograficky orientované práce opomíjejí, je pak kulturní význam individuální dopravy jako statusového symbolu a vztah hodnoty individuální mobility k hodnotám jiným.

2 Cíl práce a výzkumná otázka

Cílem práce je rozpracování teorie, která tematizuje vzájemný vztah dopravy a sociální exkluze, se zřetelem na situaci v ČR, na základě konkrétního výzkumu, který provedeme.

První část práce bude přehledová a jejím hlavním cílem bude ujasnění teoretického i výzkumného kontextu našeho problému. Úkolem této první části bude za prvé poskytnout teoretický přehled vztahu dopravy, vyloučení z dopravy a sociálního vyloučení a za druhé zvážit pravděpodobnou situaci v ČR s ohledem na naše specifika, na postavení jednotlivých regionů a s ohledem na postavení jednotlivých sociálních skupin.

Druhá část práce se pokusí odpovědět na **výzkumnou otázku**:

„Jaký význam má osobní doprava a vyloučení z ní pro občany ČR, kteří se nacházejí v situaci, kterou lze označit jako sociální exkluzi?“

Upřesnění k první části - materiály, které budou zpracovány:

1. Práce z teorie společnosti s ohledem na aspekt její horizontální mobility (hypermobilní společnost - J. Urry, společnost sítí - M. Castells, systémová teorie - N. Luhman, dromologie - P. Virilio, nomádství, ...).
2. Teorie sociální exkluze (co právě tento koncept vyjadřuje a jaký je jeho vztah k chudobě, marginalizaci, deprivaci).
3. Práce o dopravě, jejichž součástí je i hodnocení sociálních dopadů dopravy. (Tj. geografický přístup, trvale udržitelný rozvoj, mobility management,)
4. Práce prezentující výzkumy, které se týkají vztahu mobility a sociální exkluze v zemích západu a prezentace příbuzných výzkumů (systémy veřejné dopravy, dopady automobilové dopravy, dopravní politika regionů ...).
5. Práce, které interpretují zkušenost sociálně vyloučených (Chamberlayne et al, ...), nejlépe ve vztahu k vyloučení z dopravy (Lucas et al).
6. Práce zabývající se problematikou sociální exkluze a problematikou dopravy v ČR (regiony a sociální skupiny).

Upřesnění k výzkumu

Populace: bude stanovena na základě zjištění první části (materiály 6.) jako prostorově a/nebo sociálně vymezená skupina, která se nachází ve stavu sociálního vyloučení, u kterého lze předpokládat silný vztah k osobní dopravě. Pokusíme se vytipovat vzorek populace, která se do takovéto situace dostala poměrně nedávno (díky změnám v geografii produkce, v systému dopravy, v síti komunikací, změnám životního cyklu, nepříznivé životní situaci,...) a může srovnat situaci a zkušenost z doby před vyloučením z dopravy (sociálním vyloučením) se současným stavem.

Metody a techniky: kvalitativní výzkum použije techniky hloubkového (a pokud se to bude jevit jako přínosné a technicky zvládnutelné tak také skupinového) do určité míry strukturovaného rozhovoru. Následovat bude zpracování záznamů rozhovorů, jejich interpretace a začlenění do teorie (konkrétní postupy budou upřesněny v rozpracovaném projektu).

Časový harmonogram: v souladu s doporučeným během interního doktorského studia. Rozhovory během druhého roku studia, dokončení práce za tři roky.

3 Praktický přínos práce:

Rozšíření teorie vztahu dopravy, vyloučení z dopravy a sociální exkluze se zřetelem k podmínkám ČR a ke zkušenostem obyvatel ČR může být zajímavé pro lidi a instituce zabývající se:

1. sociální teorií a praxí. Porozumění významu osobní dopravy v životě sociálně marginalizovaných jako prostředku i jako hodnoty lze použít pro zefektivnění sociální pomoci a kompenzace vyloučení z dopravy.
2. dopravní politikou. Práce může pomoci odhadnout odpovědi na otázky, jaké sociální důsledky a jaké reakce postižených pravděpodobně vyvolají určitá dopravní opatření. Teorie rozpracovaná v naší práci může být jedním z výchozích bodů pro výzkumy, které budou v budoucnosti řešit konkrétní dopravní problémy nebo opatření a jejich sociální efekty nebo budou naopak zkoumat pravděpodobný dopad sociálních změn na dopravu.

4 Literatura

1. Black, W. R. (2001). "An Unpopular Essay on Transportation", in *Journal of Transport Geography*, 9/3. Sciencedirect database, doi:10.1016/S0966-6923(00)00045-4.
2. Castells, Manuel 1998. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell. ISBN 1-55786-617-1. [fotokopie]
3. *Environmental, Social and Economic Effects of Transportation*. Washington: Transportation Research Board. [Studie, knihovna CDV].
4. *Final report on Transport and Social Exclusion*, výzkumná zpráva Social Exclusion Unit z výzkumu Making the Connections. Retrived from SEU Website.
5. Hunecke, M. a Sibum, D. (1997). *Socioeconomic Aspects of Individual Mobility*, Sevilla: Institute for Prospective technological Studies, Report EUR 17712 EN. [knihovna CDV]
6. Chamberlayne, P., Rustin, M., Wengraf, T. eds. (2002). *Biography and social exclusion in Europe : experiences in life journeys*. Bristol: Policy Press. [knihovna FSS]
7. Kenyon, S., Rafferty, J., Lyons, G. (2003). „Social Exclusion and Transport in the UK: A Role for Virtual accesibility in the Alleviation of Mobility-Related Social Exclusion? In *Journal of Social Politics*, 32,3,pp. 317-338, CUP, doi: 10.1017/S0047279403007037. [knihovna FSS, Sciencedirect database]
8. Lash, S. a Urry, J. (1994). *Economics of Signs & Space*. London: SAGE Publications. [knihovna FSS]
9. Lucas, K., Grosvenor, T., Simpson, R. (2001). *Transport, the Environment and Social Exclusion*. York – UK: Joseph Rowntree Foundation, ISBN184263027X. [pět případových studií, prozatím nesehnáno]
10. Schmeidler, K. (2003). „Mobility management – příspěvek k řešení ekologické problematiky dopravy?“. In *Přínos CDV k řešení dopravních problémů*, sborník z konference 25.-26. 9 2003. [MZK]
11. Schmeidler, K. a kol. (2001). *Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě*. Brno: Zdeněk Novotný. [knihovna FSS]
12. Tolley, R., Turton, B. (1995). *Transport Systems, Policy and Planning: a geographical approach*. Singapore: Logman Scientific & Technical, ISBN0-582-00562-0. [MZK]
13. *Transport Policy* 10/4, 2003. Vydání věnované tématu „Transport and Social Exclusion“, plné verze článků volně přístupné na Sciencedirect database.
14. *Transport: New Problems, New Solutions* 1996. Paříž : ECMT, ISBN 92-821-1212-8. [knihovna CDV]
15. Urry, J. 2000. *Sociology Beyond Societies: Mobilities for Twenty-First Century*. London: Routledge. [knihovna FSS]
16. Virilio, P.. *Speed and Politics*. [prozatím nesehnáno, možno i jinou knihu]